

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

NACRT

PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM
OSIGURANJU, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, veljača 2008.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. i članka 56. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA, OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM I POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

a) Ocjena stanja

Sustav mirovinskog osiguranja važan je dio sustava socijalne sigurnosti u Republici Hrvatskoj. U cilju postizanja dugoročno održivog mirovinskog sustava, koji će osigurati socijalnu sigurnost u slučaju nastupa rizika starosti, invalidnosti i smrti, kao i postizanja veće odgovornosti pojedinca za prihod u starosti, u Republici Hrvatskoj je počevši od 1. siječnja 1999. reformiran mirovinski sustav na način da je uveden mješoviti javno-privatni mirovinski sustav na tri stupa:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Obvezno javno mirovinsko osiguranje utemeljeno na generacijskoj solidarnosti, tekućem financiranju izdataka i unaprijed definiranim davanjima uređeno je Zakonom o mirovinskom osiguranju («Narodne novine», br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05. i 79/07. – u daljnjem tekstu: ZOMO), čijim je stupanjem na snagu 1. siječnja 1999. započela mirovinska reforma u cilju ostvarivanja dugoročno održivog mirovinskog sustava.

Osnovna načela obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti (I. stup) su uzajamnost – ovisnost visine mirovine o dužini staža i visini plaća, i solidarnost – socijalna preraspodjela u korist određenih skupina. Važeći propisi uspostavili su znatno veću ovisnost visine mirovine o dužini mirovinskog staža i visini plaća, te odgovarajuću zaštitu korisnika s niskim mirovinama putem prava na najnižu mirovinu. U Republici Hrvatskoj opći sustav socijalne sigurnosti pokriva cjelokupno radno stanovništvo, sukladno odredbama Konvencije broj 102 Međunarodne organizacije rada o najnižim standardima socijalne sigurnosti, preuzete u hrvatsko zakonodavstvo.

Odredbama ZOMO osiguranicima se na načelima uzajamnosti i solidarnosti obvezno osiguravaju prava za slučaj starosti i invalidnosti (pravo na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu, invalidsku mirovinu, najnižu mirovinu, osnovnu mirovinu), a članovima njihovih obitelji prava za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika mirovine (obiteljska mirovina). Također se osigurava profesionalna rehabilitacija, naknada zbog tjelesnog oštećenja i naknada putnih troškova u svezi s ostvarivanjem osiguranih prava. U krug osiguranika koji su obvezno osigurani ulaze zaposlenici i s njima, prema posebnim propisima izjednačene osobe, nezaposlene osobe pod uvjetima i u trajanju utvrđenim propisima o zapošljavanju, obrtnici i trgovci pojedinci, osobe koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost, poljoprivrednici, osobe koje ostvaruju drugi dohodak prema propisima o porezu na dohodak na koji se plaća doprinos za mirovinsko osiguranje prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja i dr.

Valja napomenuti, da je od svojeg donošenja ZOMO mijenjan i dopunjavan više puta, jer je njegova primjena pokazala održivost sustavnih rješenja, ali i potrebu dogradnje pojedinih instituta i prilagodbe promjenama zakonodavstva, posebice na području objedinjenog načina financiranja obveznih osiguranja u Republici Hrvatskoj prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja („Narodne novine“, br. 147/02. i 177/04.) i Zakonu o prikupljanju podataka po osiguranicima za obvezna mirovinska osiguranja („Narodne novine“, br. 177/04.), te potrebu prilagođavanja mirovinskog osiguranja društvenim i gospodarskim kretanjima zemlje.

Za Republiku Hrvatsku u postupku pristupanja punopravnom članstvu Europske unije, po dovršetku analitičkog pregleda (screening-a) hrvatskog zakonodavstva u Poglavlju 19. – Socijalna politika i zapošljavanje ocijenjeno je da je nacionalno zakonodavstvo u području obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom Europske unije na tom području. Međutim, uočeno je da je prema odredbi članka 30. stavka 2. ZOMO osiguranicima koji rade s nepunim radnim vremenom omogućen jednak pristup stjecanju prava samo na starosnu mirovinu kao osiguranicima koji rade s punim radnim vremenom. Stoga je potrebno osiguranicima koji rade s nepunim radnim vremenom omogućiti jednak pristup stjecanju prava i na prijevremenu starosnu mirovinu, profesionalnu rehabilitaciju, invalidsku mirovinu i obiteljsku mirovinu u skladu s Direktivom Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu sa skraćenim radnim vremenom koji su sklopili Unija industrijskih saveza europskih poslodavaca (UNICE), Europski centar poduzeća s javnim sudjelovanjem (CEEP) i Europska konfederacija sindikata (ETUC). Time bi se odredbe ZOMO u cijelosti uskladile s pravnom stečevinom Europske unije. Prema Akcijskom planu za usklađivanje zakonodavstva i stvaranje potrebnih kapaciteta za usvajanje i provedbu pravne stečevine Europske unije za Poglavlje 19. - Socijalna politika i zapošljavanje, koji je usvojen Zaključkom Vlade RH od 30. kolovoza 2007., predviđeno je usklađivanje odredbi ZOMO sa navedenom Direktivom EU u I. četvrtini 2008. godine.

Ustavni sud Republike Hrvatske Izvješćem o uočenoj pojavi neustavnosti u sustavu mirovinskog osiguranja broj U-X/1457/2007 („Narodne novine“, br. 43/07.) uočio je nejednak pravni položaj u ostvarivanju prava na obiteljsku mirovinu članova obitelji – izvanbračnih udovica, odnosno udovaca u odnosu na članove obitelji – bračne udovice, odnosno udovce. Slijedom navedenog, pristupilo se dopuni članka 21. ZOMO, kojim su definirani članovi obitelji osiguranika, na način da se omogućilo izvanbračnoj udovici/udovcu ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu nakon smrti osiguranika ili korisnika mirovine uz uvjet suživota u zajedničkom kućanstvu od najmanje tri godine, te obvezno utvrđivanja statusa izvanbračne zajednice u izvanparničnome sudskom postupku, kako je to uređeno člankom 6. stavkom 2. i 3. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“, br. 174/04. i 92/05.). S obzirom na predloženo izjednačavanje bračnih i izvanbračnih drugova u pogledu uvjeta za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu, potrebno ih je izjednačiti i u pogledu gubitka prava na tu mirovinu u slučaju ponovnog stupanja u brak ili novu izvanbračnu zajednicu. U vezi s time, predlaže se i izmjena članka 70. ZOMO, kojom se izvanbračni drug i razvedeni bračni drug s pravom na uzdržavanje izjednačavaju i u pogledu ostalih uvjeta za određivanje, korištenje, ponovno određivanje i gubitak prava na obiteljsku mirovinu.

b) Osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom

Ovim Zakonom bi se uredilo sljedeće:

- omogućilo bi se osiguranicima koji rade s nepunim radnim vremenom jednak pristup stjecanju prava na prijevremenu starosnu mirovinu, profesionalnu rehabilitaciju,

- invalidsku mirovinu i obiteljsku mirovinu na način kako je to omogućeno osiguranicima zaposlenim s punim radnim vremenom,
- osigurao bi se jednak pravni položaj u ostvarivanju, korištenju i gubitku prava na obiteljsku mirovinu članova obitelji – izvanbračnih udovica, odnosno udovaca u odnosu na članove obitelji – bračne udovice, odnosno udovce,
 - ispravila bi se odnosno uskladila odredba članka 90. stavka 2. ZOMO s odredbom članka 78. stavka 2. ZOMO u dijelu o ponovnom određivanju prijevremene starosne mirovine.

c) Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći

Prema Konačnom prijedlogu zakona izvršiti će se usklađivanje ZOMO s Direktivom Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu sa skraćenim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC, odnosno osigurat će se jednak pristup pravima iz mirovinskog osiguranja osiguranicima koji rade s nepunim radnim vremenom, kao što je to prema važećim odredbama omogućeno osiguranicima koji rade s punim radnim vremenom. Nadalje, osigurati će se jednak pravni položaj u stjecanju, određivanju, korištenju, ponovnom određivanju i gubitku prava na obiteljsku mirovinu izvanbračnim udovicama/udovcima u odnosu na bračne udovice/udovce, te će se ispraviti članak 90. stavak 2. u skladu s posljednjima izmjenama ZOMO („Narodne novine“, br. 79/07.), a u dijelu o ponovnom određivanju prijevremene starosne mirovine.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Primjenom predloženog Zakona omogućilo bi se da prava iz mirovinskog osiguranja ostvare i određene osobe koje to prema važećim zakonskim odredbama nisu mogle. Radi se o osiguranicima zaposlenim s nepunim radnim vremenom koji nisu ostvarili mirovinski staž dovoljan za stjecanje prava na prijevremenu starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu prema važećem zakonu. Također se radi i o osobama koje su s umrlim osiguranikom odnosno korisnikom mirovine živjele u izvanbračnoj zajednici, koje prema važećem zakonu ne mogu ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu, iako se u svakodnevnom životu njihov položaj ne razlikuje od položaja osoba koje su s osiguranikom, odnosno korisnikom mirovine živjele u bračnoj zajednici.

Procjenjuje se da će u 2008. oko 100 osoba ostvarivati prava iz mirovinskog osiguranja prema predloženim odredbama, oko 220 u 2009., oko 340 u 2010. i oko 470 u 2011. godini. Ukupni troškovi isplate tih mirovina iznosili bi oko 900.000 kuna u 2008., 2,3 milijuna kuna u 2009., 4 milijuna kuna u 2010. i oko 6 milijuna kuna u 2011. godini. Ovi troškovi pretežno bi se (oko 75%) namirivali iz doprinosa za mirovinsko osiguranje, i to 700.000 kn u 2008., 1,7 mil kn u 2009., 3 mil kn u 2010. i oko 4,5 mil kn u 2011. godini, a oko 25% navedenih troškova ili oko 200.000 kuna u 2008., oko 600.000 kuna u 2009., oko 1 milijun kuna u 2010. i oko 1,5 milijuna kuna u 2011. godini namirivalo bi se iz prihoda iz državnog proračuna.

IV. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

U skladu s odredbom članka 159. Poslovnika Hrvatskog sabora („Narodne novine“, br. 6/02. i 41/02.) predlaže se donošenje zakona po hitnom postupku, s obzirom da se predloženim Zakonom hrvatsko zakonodavstvo usklađuje s europskom pravnom stečevinom u skladu sa

rokovima utvrđenim Akcijskim planom za Poglavlje 19., te se otklanja uočena neustavnost u sustavu mirovinskog osiguranja.

**V. TEKST ZAKONA KOJI SE PREDLAŽE DAN JE U OBLIKU KONAČNOG
PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM**

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Članak 1.

U Zakonu o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, broj 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05. i 79/07.) u članku 21. dodaje se stavak 5. koji glasi:
„(5) Pod članom obitelji iz stavka 1. točke 1. ovoga članka smatra se i izvanbračni drug koji je s osiguranikom ili s korisnikom mirovine do njegove smrti živio u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine. Status izvanbračne zajednice utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.“

Članak 2.

U članku 25. dodaje se stavak 8. koji glasi:
„(8) Iznimno od odredaba članka 30., 31., 39. stavka 2., članka 52. stavka 1. i 2., te članka 60. stavka 1. ovoga Zakona, za ispunjenje uvjeta za stjecanje prava prema ovome Zakonu, razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom prema stavku 3. ovoga članka smatra se razdobljem provedenim u zaposlenju s punim radnim vremenom.“

Članak 3.

U članku 30. stavak 2. briše se.

Članak 4.

U članku 70. stavku 1. iza riječi: «brak» dodaju se riječi: «odnosno izvanbračnu zajednicu».
Stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Udovici odnosno udovcu koji je stupanjem u novi brak ili u izvanbračnu zajednicu izgubio pravo na obiteljsku mirovinu, a po bračnom odnosno izvanbračnom drugu iz novoga braka ili nove izvanbračne zajednice nije ostvario obiteljsku mirovinu, uspostavlja se pravo na prijašnju obiteljsku mirovinu uz uvjet da u trenutku prestanka novog braka ili nove izvanbračne zajednice ima još djeteta iz prijašnjeg braka ili izvanbračne zajednice koje se koristi obiteljskom mirovinom i da prema tome djetetu obavlja roditeljske dužnosti.“

Stavak 3. mijenja se i glasi:

„(3) Odredbe ovoga Zakona o stjecanju, određivanju, korištenju, ponovnom određivanju i gubitku prava na obiteljsku mirovinu udovice odnosno udovca odgovarajuće se primjenjuju na izvanbračnog druga i razvedenog bračnog druga s pravom na uzdržavanje.“

Članak 5.

U članku 78. stavku 2. riječi: „navršene 65. godine života – muškarcu, odnosno 60. godine života – ženi.“ zamjenjuju se riječima: „navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu.“

Članak 6.

U članku 90. u stavku 2. brojka: „0,34%“ zamjenjuje se brojkom: „0,15%“.

Članak 7.

Izvanbračni drug može ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu ako je izvanbračna zajednica postojala na dan stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 8.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Uz članak 1. i 4. Sukladno Izvješću o uočenoj pojavi neustavnosti u sustavu mirovinskog osiguranja Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-X/1457/2007 („Narodne novine“, br. 43/07.) predloženom dopunom članka 21. ZOMO osigurava se jednak pravni položaj u ostvarivanju prava na obiteljsku mirovinu članova obitelji – izvanbračnih udovica/udovaca u odnosu na članove obitelji – bračne udovice/udovce uz uvjet da je izvanbračni drug s osiguranikom ili korisnikom mirovine živio do njegove smrti u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine (članak 1.). Postojanje izvanbračne zajednice utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku kako je to uređeno i Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji („Narodne novine“, br. 174/04. i 92/05.). S obzirom na predloženo izjednačavanje bračnih i izvanbračnih drugova u pogledu uvjeta za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu, potrebno ih je također izjednačiti i u pogledu gubitka prava na tu mirovinu u slučaju ponovnog stupanja u brak ili novu izvanbračnu zajednicu. U vezi s time, predlaže se i izmjena, kojom se izvanbračni drug i razvedeni bračni drug s pravom na uzdržavanje izjednačavaju i u pogledu ostalih uvjeta za određivanje, korištenje, ponovno određivanje i gubitak prava na obiteljsku mirovinu (članak 4.). Time se, sukladno navedenom Izvješću o uočenoj pojavi neustavnosti, udovici, udovcu, izvanbračnom drugu i razvedenom bračnom drugu s pravom na uzdržavanje u cijelosti osigurava jednak pristup pravu na obiteljsku mirovinu prema Konačnom prijedlogu zakonu.

Uz članak 2. Predloženom odredbom u sklopu obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti izvršava se obveza koja proizlazi iz Direktive Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu sa skraćenim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC, tako što se u članku 25. ZOMO dodaje novi stavak 8., kojim se, kao općom odredbom, koja se odnosi na sve odredbe toga Zakona o pojedinim pravima iz mirovinskog osiguranja (starosna mirovina – članak 30., prijevremena starosna mirovina – članak 31., profesionalna rehabilitacija – članak 39. stavak 2., invalidska mirovina – članak 52. stavci 1. i 2., te obiteljska mirovina – članak 60. stavak 1. ZOMO), izjednačio rad s nepunim radnim vremenom s radom s punim radnim vremenom u pogledu ispunjavanja uvjeta mirovinskog staža za stjecanje tih prava u pojedinim slučajevima, s time da će visina mirovine ovisiti o ostvarenim plaćama i stažu u nepunom radnom vremenu. Valja napomenuti, da je rad s skraćenim radnim vremenom prema prijašnjim propisima o mirovinskom osiguranju, koji se u značajnom broju slučajeva i danas obavlja, prema odredbama ZOMO već izjednačen u pogledu uvjeta za ostvarivanje prava prema ZOMO s radom s punim radnim vremenom (članak 25. st. 2. i 6. ZOMO). Stoga se predlaže dopuna članka 25. ZOMO, kojom se osiguranici koje rade s nepunim radnim vremenom izjednačavaju u pogledu pristupa navedenim pravima iz mirovinskog osiguranja koja se ostvaruju prema tome Zakonu, u skladu s navedenom Direktivom EU.

Uz članak 3. Predlaže se brisanje odredbe stavka 2. članka 30. ZOMO kao nepotrebne, s obzirom da se člankom 2. Konačnog prijedloga zakona predlaže opća odredba, kojom se omogućuje jednak pristup pravima iz mirovinskog osiguranja – starosna mirovina, prijevremena starosna mirovina, profesionalna rehabilitacija, invalidska mirovina i obiteljska mirovina osiguranicima zaposlenim s nepunim radnim vremenom, kao osiguranicima zaposlenim s punim radnim vremenom.

Uz članak 5. Člankom 1. Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba („Narodne novine“, br. 128/99., 129/00., 16/01. i 22/02.), koji je u postupku donošenja, određeno je da će osiguranici prema tome zakonu (muškarci i žene) pod jednakim uvjetima stjecati pravo na starosnu mirovinu odnosno prijevremenu starosnu mirovinu:

- prijevremenu starosnu mirovinu, kada navršše 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža, a
- starosnu mirovinu, kada navršše 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

Valja napomenuti da se pri određivanju prijevremene starosne mirovine prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba ne primjenjuju odredbe toga zakona, već se primjenjuje odredba članka 78. stavka 2. ZOMO, prema kojoj se polazni faktor umanjuje ovisno o tome za koliko se mjeseci u pojedinom slučaju stječe pravo na tu mirovinu u odnosu na propisane uvjete. Kako će se po stupanju na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba pravo na prijevremenu starosnu mirovinu za muškarce i žene ostvarivati pod jednakim uvjetima starosne dobi za tu mirovinu, kao i za starosnu mirovinu, potrebno je zbog toga i izmijeniti navedenu odredbu ZOMO, koja se poziva na različite starosne granice za ostvarivanje navedenih prava sadržane u članku 31. ZOMO

Predloženom odredbom se stoga, ne mijenjajući njezinu dosadašnju svrhu i opseg važenja, članak 78. stavak 2. ZOMO prilagođava daljnjoj primjeni izmijenjenog i dopunjenog Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba pri ostvarivanju prava na prijevremenu starosnu mirovinu prema tome zakonu, kao i prema drugim zakonima kojima se na poseban način uređuju prava iz mirovinskog osiguranja u odnosu na Zakon o mirovinskom osiguranju.

Uz članak 6. Prigodom utvrđivanja teksta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 79/07.), bilo je propušteno u članku 90. stavku 2. ZOMO uskladiti smanjivanje polaznog faktora za ponovno određivanje prijevremene starosne mirovine, s 0,34% na 0,15%, kako je određeno člankom 78. stavkom 2. ZOMO kojim je uređeno određivanje polaznog faktora. Stoga je potrebno izvršiti ispravak navedene odredbe ZOMO, jer bi se u protivnom pri ponovnom određivanju prijevremene starosne mirovine ova mirovina morala smanjiti primjenom nepovoljnijeg postotka, nego kao prigodom stjecanja prava na tu mirovinu.

Članak 7. Prema predloženim člancima 1. i 4., stupanjem na snagu ovoga Zakona mogućnost za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu proširit će se i na izvanbračne drugove. Budući da se radi o proširivanju prava na obiteljsku mirovinu, odnosno o novim mogućim korisnicima mirovine u sustavu mirovinskog osiguranja, predloženom se odredbom mogućnost ostvarivanja prava na mirovinu po ovoj osnovi odnosi na osobe čija je izvanbračna zajednica postojala na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, bez obzira na dan njenog nastanka, a što će utvrditi sud u izvanparničnome sudskom postupku.

Uz članak 8. Predlaže se stupanje na snagu Zakona danom objave u „Narodnim novinama“, s obzirom da se predlaže donošenje Zakona po hitnom postupku.

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU

Uz Konačni prijedlog zakona prilažu se odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju koje se mijenjaju ili dopunjuju.

ZAKON O MIROVINSKOM OSIGURANJU („Narodne novine“, br. 102/98.)

Članak 21.

(1) U slučaju smrti osiguranika ili korisnika starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine osigurani su članovi njegove obitelji, i to:

1) udovica, odnosno udovac,

2) razvedeni bračni drug s pravom na uzdržavanje,

3) djeca rođena u braku ili izvan braka ili posvojena,

4) pastorčad koju je osiguranik uzdržavao, unučad koju je osiguranik uzdržavao - ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji opća nesposobnost za rad,

5) roditelji - otac, majka, očuh, maćeha i posvojitelj osiguranika koje je osiguranik uzdržavao,

6) djeca bez roditelja - braća, sestre i druga djeca koju je osiguranik uzeo na uzdržavanje, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji opća nesposobnost za rad.

(2) Smatra se da je osiguranik, odnosno korisnik mirovine uzdržavao člana obitelji iz stavka 1. ovoga članka:

1. ako je član obitelji živio s njime u zajedničkom kućanstvu i nema vlastitih prihoda dovoljnih za uzdržavanje, jer nema dohodak od poljoprivrede i šumarstva ili ako mu drugi stalni prihod u trenutku smrti osiguranika ili korisnika mirovine nije bio veći od 66% svote najniže starosne mirovine određene za 15 godina mirovinskog staža prema ovome Zakonu, ili
2. ako član obitelji nije živio s njime u zajedničkom kućanstvu i nema vlastitih prihoda dovoljnih za uzdržavanje prema točki 1. ovoga stavka, a umrli osiguranik odnosno korisnik mirovine redovito mu je osigurao sredstva za uzdržavanje u prosječnoj svoti od najmanje 80% svote najniže starosne mirovine određene za 15 godina mirovinskog staža prema ovome Zakonu.

(3) Pravo na obiteljsku mirovinu ostvareno prema stavku 2. ovoga članka prestaje kada dođe do promjene u приходima korisnika mirovine, tako da isti pređu svotu iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Članovi obitelji iz stavka 1. ovoga članka, osigurani su za slučaj smrti osoba iz članka 18. do 20. ovoga Zakona, ako je smrt tih osoba nastala zbog ozljede na radu ili bolesti, dok su obavljale poslove pod okolnostima iz članka 18. do 20. ovoga Zakona.

Članak 25.

(1) U staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom od 42 sata tjedno. Kao puno radno vrijeme smatra se i radno vrijeme kraće od 42 sata tjedno koje je kao takvo utvrđeno posebnim propisima ili kolektivnim ugovorom.

(2) Kao razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom smatra se i razdoblje koje u zaposlenju sa skraćenim radnim vremenom koje provedu:

1) zaposleni roditelj koji radi s polovicom punoga radnog vremena nakon proteka obveznoga porodiljnog dopusta, porodiljnog dopusta za blizance, za treće i svako sljedeće dijete, kao i u slučaju rada sa skraćenim radnim vremenom zbog pojačane brige i njege djeteta,

2) roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju koji radi s polovicom punoga radnog vremena,

3) radnici koji rade sa skraćenim radnim vremenom prema posebnim propisima.

(3) U staž osiguranja računa se i razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom, u trajanju koje odgovara ukupnom broju sati takva rada ostvarenog za pojedine godine, obračunatih na puno radno vrijeme.

(4) Odredbe stavka 1. do 3. ovoga članka primjenjuju se i kad je radno vrijeme ostvareno u zaposlenju kod dva ili više poslodavaca.

(5) Razdoblje provedeno u zaposlenju na sezonskim poslovima na kojima je ostvaren veći broj sati od punoga radnog vremena računa se u trajanju preračunatom na puno radno vrijeme.

(6) Korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad u staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom u trajanju koje odgovara dvostrukom vremenu provedenom u zaposlenju, ali najduže u trajanju do punoga radnog vremena.

(7) Staž osiguranja iz stavka 1. do 6. ovoga članka priznaje se u staž osiguranja u trajanju najviše 12 mjeseci za pojedinu kalendarsku godinu.

Članak 30.

(1) Pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrší 65 godina života (muškarac), odnosno kada navrší 60 godina života (žena) i 15 godina mirovinskog staža.

Članak 70.

(1) Stupanjem u brak gube pravo na obiteljsku mirovinu:

1) udovica, odnosno udovac mlađi od 50 godina, osim ako to pravo imaju zbog opće nesposobnosti za rad,

2) djeca osiguranika, braća, sestre i druga djeca bez roditelja, osim djece koja to pravo imaju zbog opće nesposobnosti za rad i djece koja se nalaze na redovitom školovanju.

(2) Udovici, odnosno udovcu koji je stupanjem u novi brak izgubio pravo na obiteljsku mirovinu, a po bračnom drugu iz novoga braka nije ostvario obiteljsku mirovinu, uspostavlja se pravo na prijašnju obiteljsku mirovinu uz uvjet da u trenutku prestanka novog braka ima još dijete iz prvog braka koje se koristi obiteljskom mirovinom i da prema tome djetetu obavlja roditeljske dužnosti.

(3) Odredba stavka 1. točke 1. ovoga članka odgovarajuće se primjenjuje i na razvedenoga bračnog druga.

Članak 78.

(1) Polazni faktor ovisi o dobi osiguranika na dan stjecanja prava na mirovinu. Polazni faktor određuje u kojem se opsegu uzimaju u obzir vrijednosni bodovi pri utvrđivanju mjesečne svote mirovine. Vrijednosni bodovi uzimaju se u punom opsegu (polazni faktor 1,0):

1. kod invalidskih mirovina,
2. kod obiteljskih mirovina nakon smrti osiguranika,
3. kod starosnih mirovina.

(2) Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka za svaki kalendarski mjesec smanjuje za 0,3% osiguraniku prije navršene 65. godine života – muškarcu, odnosno 60. godine života – ženi.

Članak 90.

(1) Korisnik prijevremene starosne mirovine koji je nakon stjecanja prava na mirovinu navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja, može ostvariti, pravo na starosnu mirovinu, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu, ako su ispunjeni uvjeti godina života iz članka 30., odnosno članka 31. ovoga Zakona. Nova mirovina odredit će se prema članku 74. do 82. ovoga Zakona, prema ukupnom navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na prijevremenu starosnu mirovinu.

(2) Pri određivanju mirovine prema stavku 1. ovoga članka, polazni faktor se određuje prema starosti osiguranika na dan ponovnog ostvarivanja prava, prema članku 78. stavku 2. ovoga Zakona i umanjen za 0,3% za svaki mjesec za koji je osiguranik primao mirovinu.

(3) Korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza osiguranja, isplata mirovine se obustavlja.

(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad iz članka 34. stavak 1. ovoga Zakona, ne obustavlja se isplata te mirovine.

(5) Korisniku starosne mirovine može se odrediti nova mirovina, ako je navršio najmanje jednu godinu staža osiguranja nakon priznanja prava na starosnu mirovinu. Nova mirovina odredit će se prema članku 74. do 82. ovoga Zakona prema ukupno navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na starosnu mirovinu.

(6) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ako ostvari invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad, starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, nova mirovina odredit će se na temelju mirovinskog staža i ostvarene plaće do dana stjecanja prava na invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad, prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU („Narodne novine“, br. 147/02.)

Članak 7.

U članku 25. stavku 1. u drugom i trećem retku brojka: „42“ zamjenjuje se brojkom: „40“.
U stavku 2. točki 1. riječi: „porodiljnog dopusta za blizance, za treće i svako sljedeće dijete“ brišu se.

Članak 13.

U članku 78. stavku 2. postotak: „0,3%“ zamjenjuje se postotkom: „0.34%“.

Članak 18.

U članku 90. stavku 2. postotak: „0,3%2“ zamjenjuje se postotkom: „0,34%“.
U stavku 3. iza riječi: „osiguranja“, dodaju se riječi: „osim u slučaju iz članka 16.a ovoga Zakona“.

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU („Narodne novine“, br. 117/03.)

Članak 1.

U Zakonu o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“ br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01. i 147/02.) u članku 25. stavak 1. mijenja se i glasi:
„U staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom prema propisima o radu.“

Članak 2.

U članku 30. iza stavka 1. dodaje se stavak 2. koji glasi:
„(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik zaposlen s nepunim radnim vremenom kada navršši 65 godina života (muškarac), odnosno kada navršši 60 godina života (žena) i ako provede 15 godina u osiguranju.“

**ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU
(„Narodne novine“, br. 79/07.)**

Članak 1.

U Zakonu o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“ br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04. i 92/05) u članku 21. stavak 2. mijenja se i glasi:
„(2) Smatra se da je osiguranik, odnosno korisnik mirovine uzdržavao člana obitelji iz stavka 1. ovoga članka:

1. ako je član obitelji živio s njime u zajedničkom kućanstvu i nema vlastitih prihoda dovoljnih za uzdržavanje, jer nema dohodak od poljoprivrede i šumarstva ili ako mu drugi stalni prihod u trenutku smrti osiguranika ili korisnika mirovine nije bio veći od 66% svote najniže starosne mirovine određene za 15 godina mirovinskog staža prema ovome Zakonu, ili
2. ako član obitelji nije živio s njime u zajedničkom kućanstvu i nema vlastitih prihoda dovoljnih za uzdržavanje prema točki 1. ovoga stavka, a umrli osiguranik odnosno korisnik mirovine redovito mu je osigurao sredstva za uzdržavanje u prosječnoj svoti od najmanje 80% svote najniže starosne mirovine određene za 15 godina mirovinskog staža prema ovome Zakonu.“

Iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„(3) Pravo na obiteljsku mirovinu ostvareno prema stavku 2. ovoga članka prestaje kada dođe do promjene u prihodima korisnika mirovine, tako da isti pređu svotu iz stavka 2. ovoga članka.“

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 4.

Članak 2.

U članku 78. stavku 2. brojka: „0,34%“ zamjenjuje se brojkom: „0,15%“.